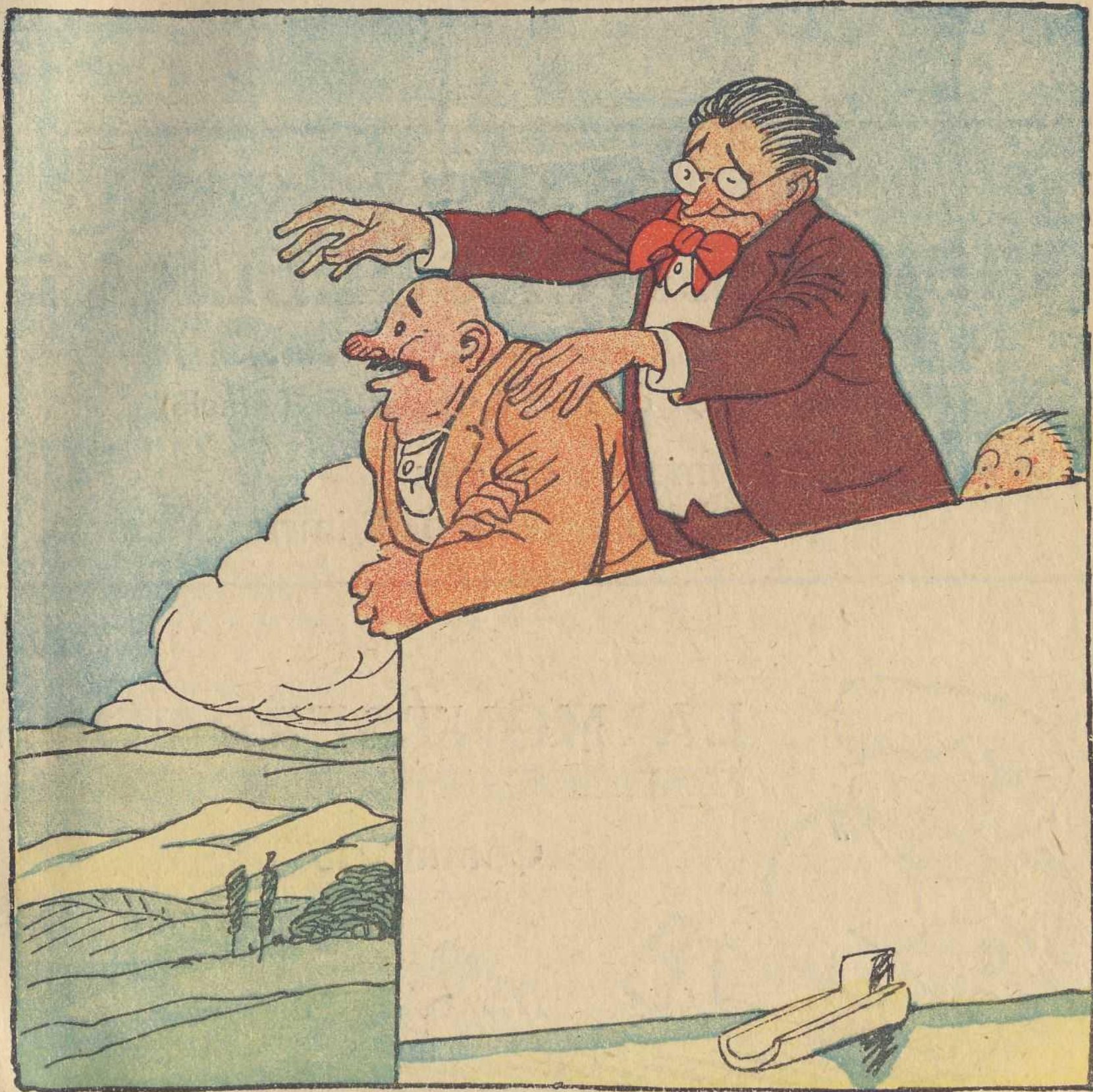
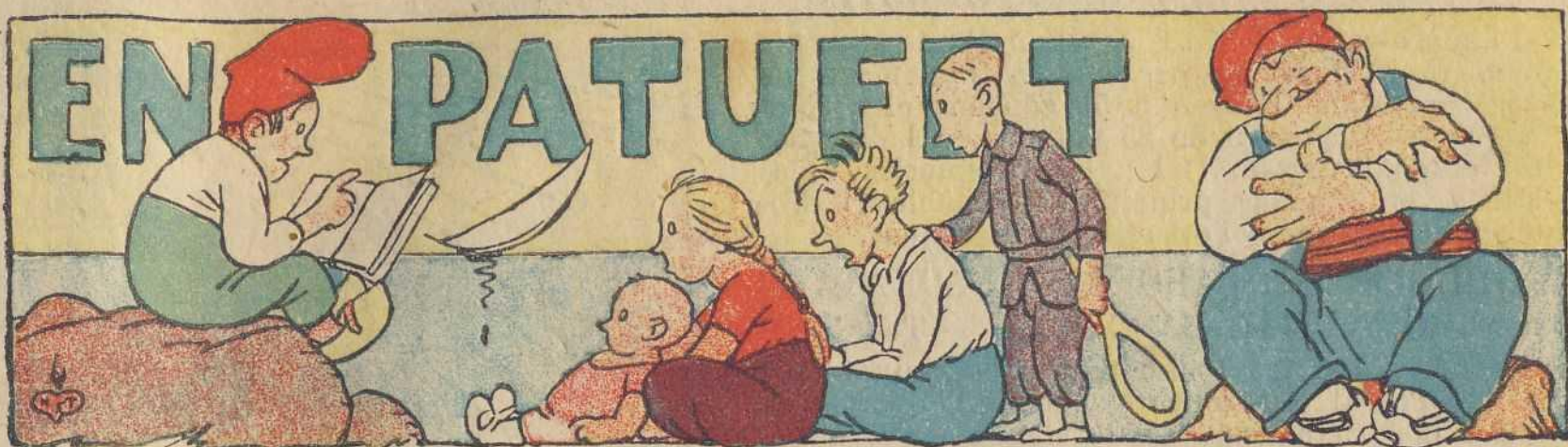

—Però... jo recordo que en aquesta part de la teva finca hi havia un bosquet deliciós i ple de perfums.

—Sí, però l'hem tallat perquè em privava de veure passar el tren en aquell tros...

:: NOGAT ::

PRODUCTE ESPECIAL MATA-RATES

El mata-rates NOGAT és el producte més còmode, ràpid i eficaç per matar tota mena de rates i ratolins. Es ven a 50 cèntims el paquet i a 10 ptes. la capsa de 25 paquets, a la Farmàcia Gelart, Princesa, 7, i a les Drogueries Vidal i Ribes, etc., a les principals farmàcies i drogueries d'Espanya, Portugal i Amèriques.

PRODUCTE DEL LABORATORI SOKATARG

Carrer del Ter, 16 — BARCELONA — Tel. 50791

NOTA: Escrivint i remetent al mateix temps per Gir Postal o segells de correu l'import més 50 cèntims per a despeses de transport, el Laboratori, a retorn de correu, verifica la remesa de la comanda.

PRIMERES COMUNIONS

Llibreries CASULLERAS

Clarís, 15 (entre Gran Via i Casp).

Sucursal: Plaça de Rius i Taulet, 3 (Gràcia)

Devocionaris, Estampes i objectes
propis per a regal de Primera Comunió.

LA MONTSERRATINA

Comtal, 15

Telèfon 13583

Acreditadíssimes coques de Montserrat i de llardons, panets d'ametlla i pi-nyons, pastisseria, etc.

¿HI HA FADES?

JA no puc més, Sadurní!—exclamà la nena—. Els peus em fan mal i les cames no poden aguantar-me.

—Tens raó, pobreta Càndida—reconegué el seu germà—. Fa tres hores que correm més que no caminem, i si jo estic cansat, comprenc que tu et trobis rendida.

—Si poguéssim reposar un xic!...

—El sol ja s'ha post i no tardarà a venir la nit. Sota d'aquest pont estarem molt bé per dormir fins que es faci clar.

Baixaren al torrent, completament sec, i s'eixoplugaren on el noi havia indicat. Després de reposar una estona, Sadurní es tragué del sarró un bocí de pa i unes quantes ametlles que aquell matí els havien donat en una masia, i, partint-ho tot, es posaren a menjar avidiosament. Mentre satisfieien la gana, comentaven llur situació.

—¿I vols dir que aquell mal home no ens trobarà ací?—digué la nena, tota temorega.

—No tinguis pas por. Ens deu cercar pels voltants d'allà on érem.

—Com que sense nosaltres ja no s'atrevirà a robar la casa senyorial que tant de goig li feia, potser se n'haurà separat.

—No ho crec pas. Si es convenç, com ell creu, que la casa no està habitada, hi entrarà quan sigui de nit.

—Li seria un bon càstig que es trobés que hi ha gent a dins i que l'agafessin.

—A mi em sembla que sí que n'hi ha, car la nit passada hi he vist llum.

—Doncs ¿per què s'entossudeix en creure que no?

—Com que ahir havia begut un xic massa, no devia veure res o li devia semblar que els ulls li feien pampallugues.

—Per ell farà.

—Tens raó. La qüestió és que nosaltres ens hem pogut lliurar de l'home que ens explotava. Si de moment hem de captar, captarem; però, almenys, un dia o altre podrem trobar treball, que és el que ens convindria.

—No pensava pas que poguéssim fugir mai.

—La veritat és que ens hauria costat molt d'intentar-ho. Mentre solament ens obligava a demanar almoina, anàvem aguantant, però allò que ara se li havia ficat al cap no podíem pas admetre-ho. Si no ens ho hagués privat la nostra consciència, el record dels consells de la mare era suficient per decidir-nos a no aprovar les seves pretensions.

—Robar, mai! Això només ho fa la gent dolenta, i nosaltres no en volem pas ésser.

—Estic molt content d'haver realitzat l'esforç d'avui. Déu ens ho premiarà.

—Certament. La mare ens explicava contes en els quals els nens que es conduïen noblement eren acollits per alguna dolça fada que els recompensava amb liberalitat.

—Has de pensar, però, que de fades només n'hi ha en les rondalles.

—¿Qui ho sap? És clar que deuen estar gairebé sempre amagades, però quan convé també deuen sortir.

—No te'n refiïs massa.

—¿Per què no podria venir-ne una que, satisfeta de la nostra bona acció, ens oferís un palau i bons menjars i fins diners i tot?

—No ho esperis pas, car ja t'he dit que de fades no n'hi ha. Ja estaré ben content si ens hem pogut desempallegar d'una vegada d'aquell mal home, i si d'una manera o altra, però sempre honradament, ens podem guanyar el bon pa de cada dia.

—Es clar que sí. Tanmateix...

Sadurní somrigué veient que Càndida, mig adormida, encara insistia en creure en la possibilitat d'una aparició d'aquells éssers quimèrics que tan bonic fan en les contalles. No volent, però, arrabassar-li tan bells pensaments quan els seus ulls anaven tancant-se per una son dolça, es limità a dir:

—Vés a saber si un dia o altre les teves il·lusions esdevindran realitats! Mentrestant, siguem ben bons i no ens oblidem de Nostre Senyor. Resem-li ara, com cada dia, per tal que no ens abandoni.

Així ho feren, i poc després dormien confiats, sota la vigilància de llur bon àngel que els cobria amorós amb les seves ales invisibles.

Dues hores després estaven encara profundament adormits, quan comparegueren al pont sota del qual reposaven els dos infants, tres homes acompanyant una dama.

—Cal que aneu amb molt de compte per tal que no es despertin—observà aquesta.

—No en tingueu pas cap por, senyora comtessa—replicà un dels criats—. Amb el que han parlat, es dedueix que estan molt fadigats, i el més natural és que ningú ni res no els desvetllarà.

Seguidament baixaren al torrent.

—Oh, que són bonics!—exclamà la gran senyora—. Tenies raó, Fidel, quan deies que si ho eren tant com demostraven tenir bons sentiments, serien bells de debò.

Recordeu a les vostres mares que res no és tan bó i agradable com els LITHINES, però els legítims del Dr. GUSTIN

Immillorables per a preparar la millor aigua de taula

TRATAMIENTO DE LAS EXTERMINACIONES DE LOS REÑONES, MAGADO, ESTOMAGO, VENA Y DE LA PIEL

—Em plau no haver-me equivocat. Mireu, missenyora, la nena com somriu; ben segur que somnia en la fada que ella creu que ha de premiar-los per haver tingut el valor d'abandonar l'home que els explotava i que volia que vinguessin a robar-nos.

—Però ¿com és que suposes que era la meva casa la que volia robar?

—Per les paraules d'aquestes criatures i també perquè he vist rondar aquest capvespre un home d'aspecte sospitos pels voltants del jardí, com si cerqués el lloc a propòsit per saltar-hi.

—Si fos així, potser en aquests moments...

—Pitjor per ell. Es trobaria que la casa que creu deshabitada o molt poc habitada, està guardada per tres homes coratjosos i ben armats.

—Veig que no deixes mai d'ésser previsor. Però ¿com ha estat que hagis vingut a raure ací?

—Com que l'home sospitos del qual us parlava ha desaparegut, he decidit fer una volta per aquests indrets, pensant que podria amagar-se sota del pont del torrent, lloc on acostumen a pernoctar molts dels rodamons i captaires que van de camí. I en sentir-hi veus, he escoltat i... ja sabeu la resta.

—Has fet bé de venir-m'ho a contar. Aquests infants demostren uns bells sentiments que mereixen una recompensa, a part que no crec que hagi de deixar-los deseparats.

—Teniu raó, senyora comtessa.

Seguidament i a indicacions de la dama, els criats prengueren en els seus

braços, amb la màxima cura, els dos germans, pregonament adormits, i tots plegats referen el camí vers la gran casa-palau. Poc abans d'arribar-hi, esclataren dos trets.

—O molt m'erro—exclamà Fidel—o aquestes detonacions són l'acolliment que haurà trobat el confiat malfactor.

No s'havia pas equivocat. En intentar el lladregot de saltar la paret de tanca, els dos servents, que estaven a l'aguait, el saludaren disparant llurs escopetes, la qual cosa fou més que suficient perquè l'atrevit fugís tan de pressa com les cames li ho permetien.

* * *

En despertar-se, Cànida es cregué que encara estava somniant. En lloc de trobar-se sobre la terra dura del costat del torrent, es veia en un llit tou i en una cambra espaiosa i bonica a la qual entraven uns filets de llum clara per les escletxes dels batents d'un parell de grans finestres. La nena s'incorporà vivament, un xic esverada, però es tranquil·litza tot seguit en veure el seu germà, dormint en un llit proper.

—Sadurní, Sadurní!—exclamà, radiant de joia.

El nen es desvetllà amb un ensurt, i mirà arreu, meravellat, fins que descobrí la seva germaneta.

—I doncs, ¿què és això?—murmurà.

—Jo ja m'ho penso—explicà Cànida—. Això és que una bona fada s'ha compadit de nosaltres i vol premiar-nos els nostres sacrificis i les nostres penes.

Callaren en veure entrar a la cambra una dama i un home que semblava un servent distingit d'aquesta.

—Benvinguts sigueu a casa meva—digué la gran senyora—. Sé que desitgeu treballar i deixar d'ésser captaires. També sé que heu aconseguit una bona obra en no voler seguir les perverses indicacions d'un miserable. Tot plegat bé mereix que us doni acolliment i que des d'ara em disposi a vetllar per vosaltres.

—¿Veus, Sadurní, com jo tenia raó quan deia que hi ha fades?—cridà Cànida, adreçant-se al seu germà.

I aquest, somrient, li respongué:

—Potser sí!... Però ara van disfressades de nobles dames!

XAVIER BONFILL

SUPERHETERODINS

de diferents preus

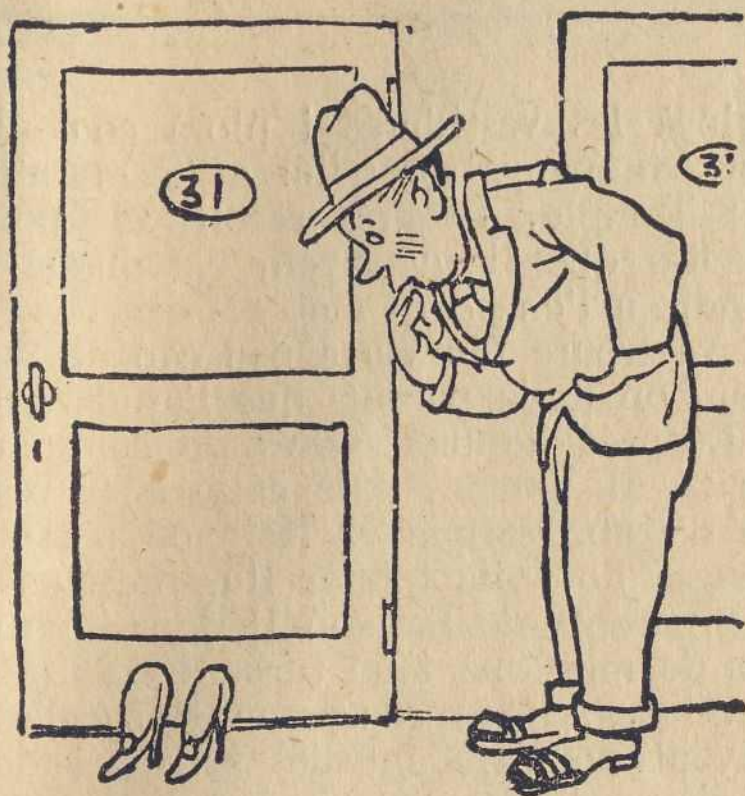
Únics amb transformador universal, conectables
a totes les corrents

Es deixen a prova -- Catàlegs gratis -- Canvis -- Terminis

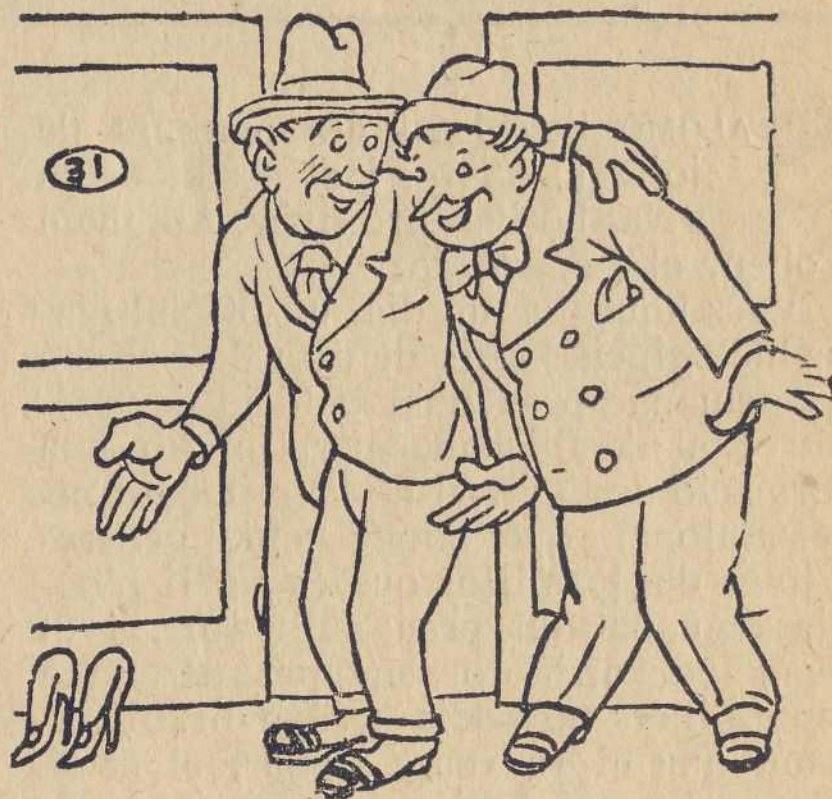
Falten representants en algunes poblacions

Rambla de Santa Mònica, 2 --:- Telèfon 14458

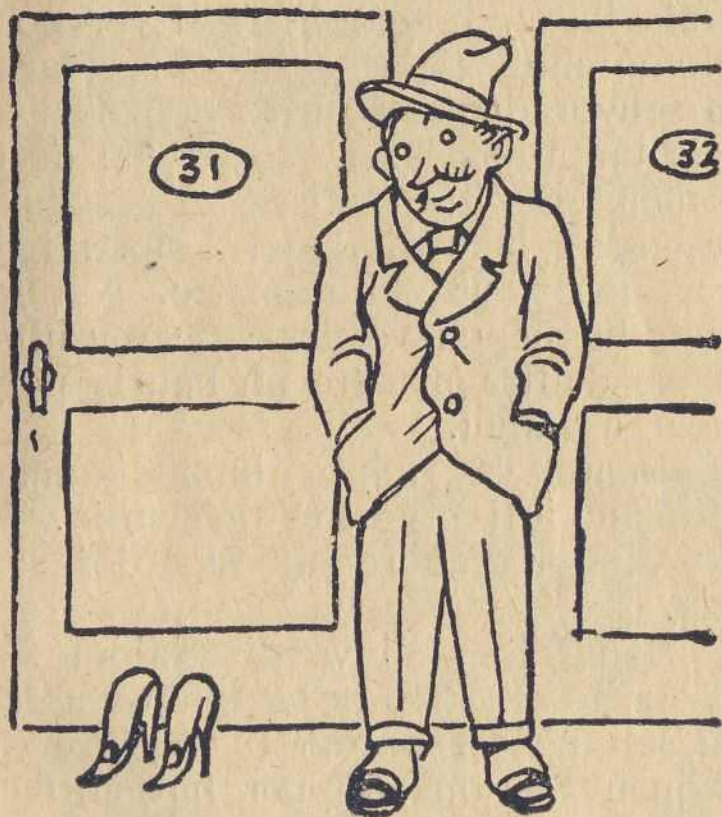
RADIO SATURNO barcelona

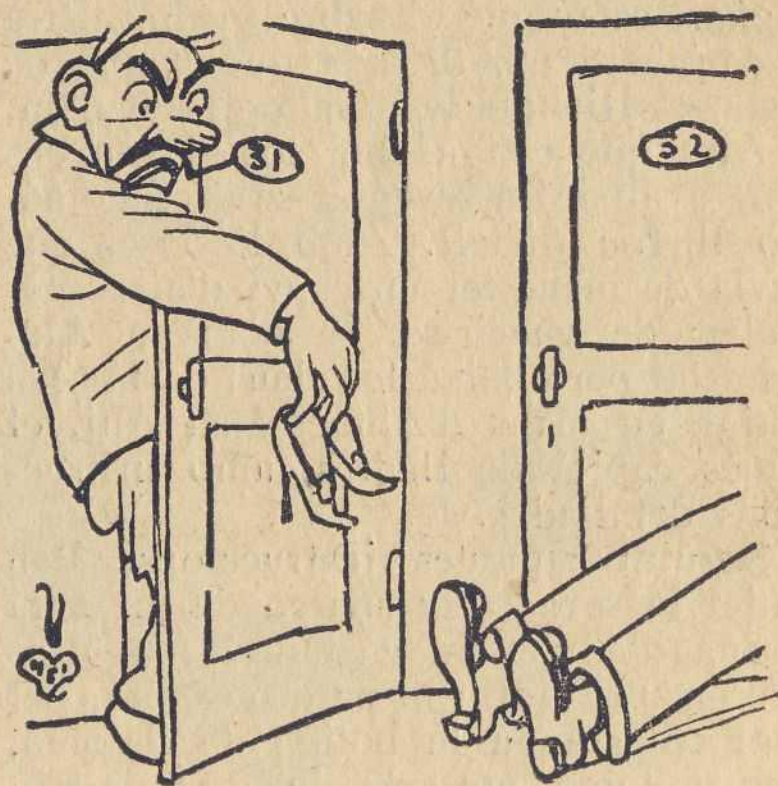
—Caram, quines sabatetes més boniques! Pel que s'endevina, aquí al costat hi tinc una preciositat.

—¿Que no surts a treballar, Jaume?
—No, noi; no em moc d'aquí fins que surti aquesta monada. Fixa't quin peu!

—Em sembla que en aquest pas, m'hi passaré tot el dia esperant. Què hi farem! La cosa val la pena.

—«Camarero!... Que se ha equivocado usted! Estas no son mis botas; las mías eran de montar!!!»

Un falsari atrapat

SALOMÓ ben Leví era marxant de joies al Caire, i al costat de la seva botiga hi vivia Abraham Cohen, el falsificador.

Veus aquí que un dia, un oficial mameluc egipcià sortia de casa de Salomó de demanar preu d'un baldric de tafi-let ornat de diamants per lluir-lo a la formació de l'exèrcit de l'Emir del Caire. Salomó, que només tenia gèneres i joies d'allò millor que es fa, li n'havia demanat un preu molt fort, i el mameluc sortia tot amoïnada perquè a tants diners no podia arribar-hi. Abraham, que el va veure passar, el cridà des de la seva botiga i li oferí un altre baldric tan bell com el de Salomó per la meitat del preu que aquest demanava. El mameluc tirà de la bossa, i anava ja a comprar aquella bella joia, quan Salomó, que s'ho mirava, l'advertí que allò no era de llei, sinó tot fals, el cuir no era de Tafi-let sinó de Calcuta, i els diamants eren de vidre del més autèntic. El mameluc, llavors, indignat, es tragué el sabre i administrà a Abraham una llisada que hagué de restar al llit tota la lluna de Ramadam.

Així que estigué bo, tot el seu enginy es dirigí a revenjar-se de Salomó. No li fou difícil. Amb l'excusa que havia de menester un canvi d'aires per acabar de guarir-se, se n'anà a Alexandria, però deixà les claus de la seva botiga en mans d'Ahmet Ben Ani, el famós capità de lladres, amb instruccions detallades.

Seguint aquestes instruccions, Ben Ani i la seva colla anaren de nit a la botiga d'Abraham, es tancaren a dins i feren un forat a la paret mitgera, pel qual entraren a la botiga de Salomó, mentre aquest era a la sinagoga de bon matí, i li robaren tots els joiells i la gerra dels sequins que tenia sota una rajola.

Quan Salomó tornà de les seves devocions i veié tot aquell estropici, s'es-

quinçà les vestidures i plorà com els seus companys de tribu a la muralla del Temple. Després recollí els pocs mobles que li quedaven, els dugué a vendre a l'encant, i amb els diners que en va treure féu via a peu cap al Yemen, on tenia parents que l'ajudarien.

Després de molts dies de caminar, arribà al Yemen. Allà calia anar vestit d'àrab, perquè el Xeic odiava els jueus i no volia tolerar llur presència. Els parents de Salomó li donaren robes de musulmà i un turbant dels més ortodoxes, i li procuraren feina d'escrivent de l'ajudant del secretari del ministre d'Hisenda. Però era tan entès en càlculs i sabia tant d'anivellar pressupostos, que abans d'un any era ell mateix ministre amb el nom de Suleiman ben Alí, i s'havia guanyat la confiança absoluta del Xeic.

I veus aquí que Abraham Cohen es va assabentar de la fortuna del seu veí i resolgué explotar-lo. Coneixedor de l'odi que el Xeic del Yemen professava als jueus, li semblà fàcil fer por a Salomó amb l'amenaça de revelar al seu senyor que era jueu l'home en qui tenia tanta confiança. I carregat de tota mena de joies falses, Abraham es presentà a la capital del Yemen i demanà per veure el ministre. Naturalment, hagué de vestir-se de musulmà, perquè d'altra manera no hauria pogut entrar a Palau.

Salomó va rebre immediatament Abraham i li preguntà què volia.

—Vinc a vendre aquestes joies al Xeic.

—Són falses—li va dir Salomó.

—Ja ho sé. Però tu has d'assegurar-li que són bones, o sinó li revelaré que ets jueu i et matarà per haver-lo enganyat.

—Està bé. Torna d'aquí a una hora, que mentrestant jo demanaré audiència al Xeic.

Abraham es retirà i Salomó despatxà

avisos als principals argenters de la ciutat perquè acudissin al palau seguitament. Després demanà audiència al Xeic i li fou concedida.

Quan Abraham entrà a la Sala del Divan, el Xeic l'esperava assegut en els luxosos coixins. Als seus peus seia Salomó en trajo de gran cerimònia, i entorn del Divan hi havia sis argenters amb llurs trabuquets i pedres de toc. Salomó digué:

—Senyor, aquí teniu un marxant de joies que us en ve a oferir de molt belles. Però tinc raons de sospitar que són falses. Per això he reunit els argenters de la ciutat, perquè les examinin.

Abraham restà palplantat i sense paraula. Mentrestant els argenters examinaren les joies i unànimement declararen llur falsedat absoluta.

Llavors Abraham, refent-se una mica, es va voler revenjar:

—Senyor, us he de revelar un secret. Suleiman ben Alí, el vostre ministre, és jueu, i el seu nom veritable és Salomó ben Leví.

El Xeic li dirigí una mirada furiosa:

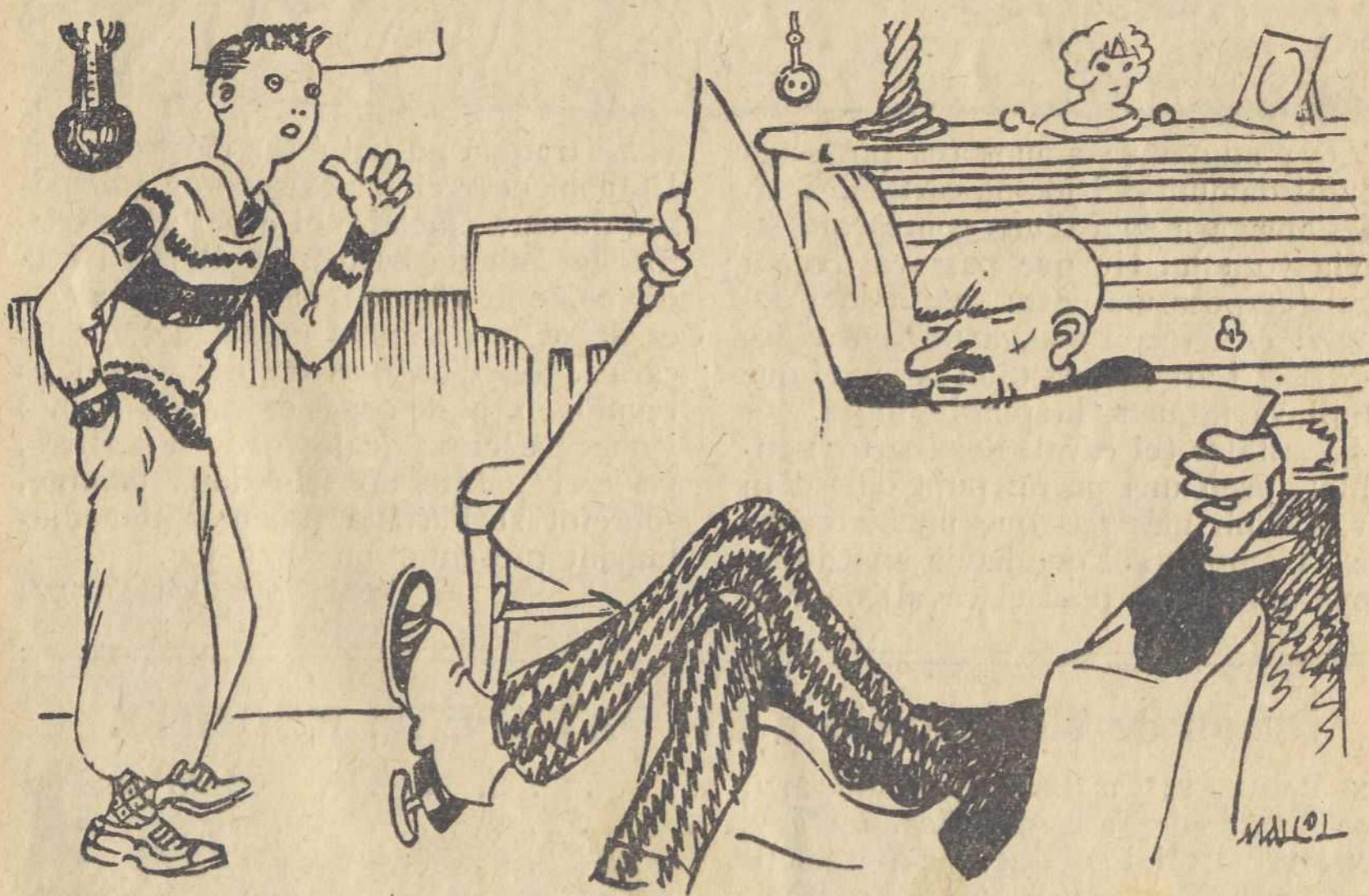
—Fuig del meu davant, miserable, si no vols que et faci penjar. Que li donin cent garrotades a les plantes dels peus i l'embarquin cap a les mines de la Mar Roja, per estafador i per calumniador.

—Es que el que us dic és veritat!

—¿I com vols que et cregui, falsari, si no portes altra recomanació que les joies falses?

I així fou com Abraham anà a les mines i Salomó seguí essent home de confiança del Xeic del Yemen.

GUILLEM D'OLORÓ

LES DISTRACTIONS

—Papà, el baròmetre està a la pluja.

—Treu-lo tot seguit, home; no deixis que es mulli!...

JOCS DE MANS

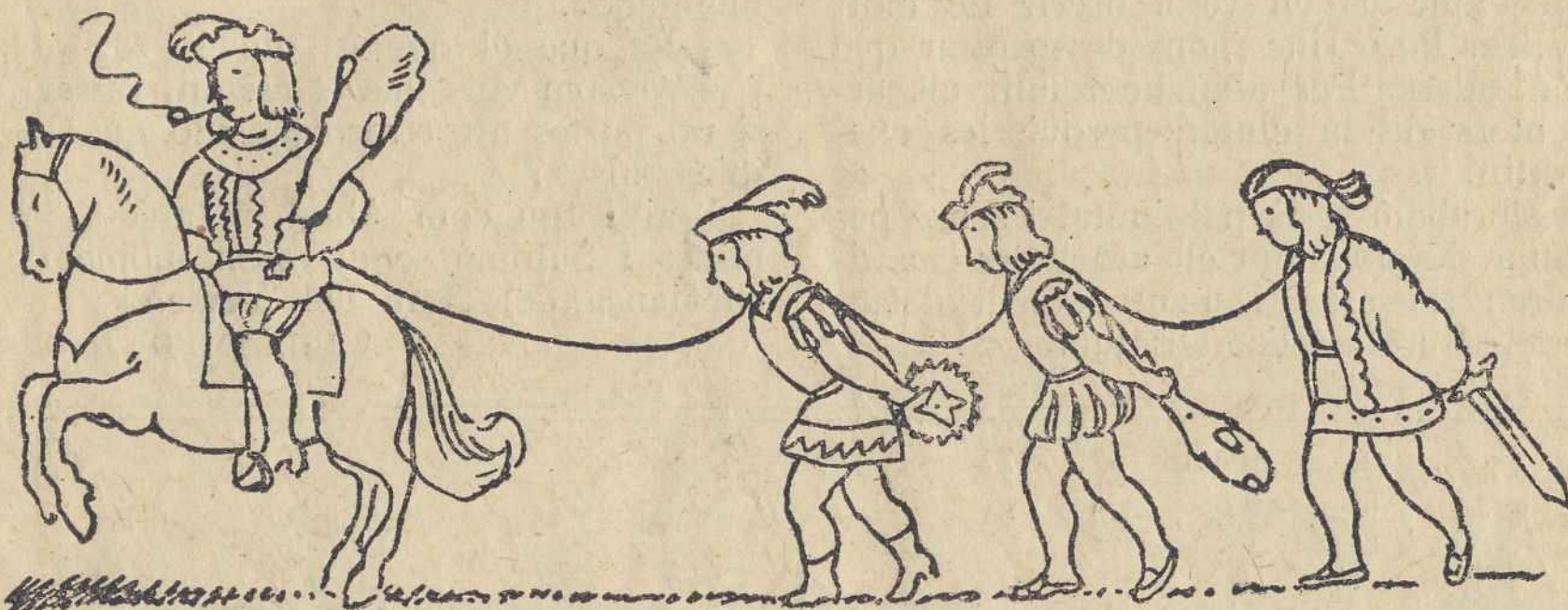
L'HOSTALER

I ELS TRES VAILETS

Una vegada hi havia tres vailets (tres sotes) que se'n varen anar a be-
renar a un hostal de la carretera, però
quan va ésser l'hora de pagar les des-
peses fetes, apretaren a córrer, i l'un

el joc i es diu als espectadors que es-
capcin). Com que l'hostaler portava un
cavall que havia guanyat moltes curses,
al cap de poca estona havia empaitat
els tres vailets.

El petit artista cerca per mig del
joc i troba el cavall de bastos i les tres
sotes l'un darrera l'altre.

se'n va muntanya amunt (es posa una
sota al damunt del joc de cartes). L'al-
tre s'amaga a sota d'uns roures que hi
havia vora un riu que passava molt a
prop (es posa una altra *sota* a sota del
joc), i el tercer s'amaga per entre les
bardisses i argelagues d'un bosc veí que
semblava talment la jungla índia.

L'hostaler (el cavall dels bastos) en-
rabiàt, pren una porra, puja dalt d'un
cavall amb més gas que un sis cilin-
dres, i empaita el que havia anat mun-
tanya amunt (es posa el cavall damunt

La trampa no pot ésser més senzilla.
En començar el joc es separen i es po-
sen de cara en l'aire el cavall dels bas-
tos, la sota de bastos, la d'espasa i la
d'oros, que figuren els tres vailets, i
es deixa la de copes a sota del joc de
cartes. Es clar que després, quan es
reuneixen, la de copes entra a la reunió
i queda exclosa qualsevol de les altres,
però el públic no se'n dóna compte,
sobretot si l'artista procura immedia-
tament presentar un altre joc.

JOAN COSTABRAVA

Preus de subscripció a EN PATUFET i ESQUITX

EN PATUFET:	a Barcelona, un any.		7'50 pessetes
»	» a Províncies, un any.		8 »
EN PATUFET i ESQUITX:	a Barcelona, un any.		12'50 »
»	» » a Províncies, un any		13 »
ESQUITX:	a Barcelona, un any		5'50 »
»	a Províncies, un any		6 »

Redacció i Administració: Carrer Cardenal Casañas, núm. 4.—BARCELONA

EPITAFIS FUTURS

Ací jau Pepet Baldufes,
un esquerrà dels més forts,
qui entrà en el regne dels morts
d'una indigestió d'«enxufes».
Li enganxaren quinze «llufes»
al taüt, com a records.

Ací reposa—i és cert,
car el repòs li féu falta—

el senyor Quim Mitjagalta,
qui fou en vida un cap-verd.
Del divorci defensor,
es casà dotze vegades,
que van ésser dotze errades...
i molts més cops de bastó.
(T'ho aclarirem, lector:
ell rebé les bastonades.)

UN POETA DE SECÀ

—Li ho vaig dir, però d'una manera velada...

—Això et devia ésser fàcil, perquè totes les plaques t'hi surten

Aquesta tragèdia domès-
tica, s'hauria evitat usant

PARADICLOR

Producte que sempre
mata les arnes.

PUBLICITAS

EL REI

ASTUT

L. VERIE.

Un dia el fer lleó, el rei de les bèsties,
estava capficat i anguniós
com si li reportés moltes molèsties
el seu reialme antic i poderós.

—El món, ai las!, es republicanitza—
deia el lleó amb recança i amb neguit—
i això pot arribar-me a fer la guitza,
i això no em deix dormir més d'una nit.
Si els reis van de recó, bona l'he feta!
Bé cal que miri de salvâ el meu tron!
Bé cal que tresqui molt i a la quieta,
sinó tindrè un fracàs per toca-son—.

I vinga barrinâ i fer mil projectes,
i vinga passar llista dels vassalls,
i vinga recomptar fins els insectes
que fan pitjors treballs.

(Entre els insectes dits
hi havia mosques, puces i «titits».

Després de tot això, determinava:

—Ja que ara és moda ser republicà,
republicà seré i els daré un rave.

Ningú no tindrà pit ni per piular.

I arreu predicaré la democràcia,
i arreu faré sentir ma veu potent.

Per acabar de fer-los-hi més gràcia,
en lloc de «rei» seré el seu «president»,
i així tothom content.

Tal dit, tal fet. El «poble» va aprovar
que el fer lleó es tornés republicà,

perquè era això de «gent» molt avançada,
i en tant no es va adonar
de la descomunal ensarronada.

*El nom no fa la cosa, això ja és vell.
Deixar-se enlluernar no és el que cal.
Hi ha astuts que per salvar poder i pell
no miren de malmetre un ideal.*

GUERAU

UN SECRET

—Sobretot no ho tornis a dir!...
—No tinguis por; seré tan reservat com tu mateix.

Aspirador **ULTRA**

Garantitzat. El més econòmic.

CASA ROSICH

Ronda S. Pere, 7; Avinguda Portal de l'Angel, 25
Tapineria, 33

DEMOSTRACIONS GRATIS A DOMICILI

Telèfons 19923, 12940 i 19613

Gran èxit de la nova novella

UN ESTIUEIG A VILALBA

Original de Pere Guardiola.

Volum XIV de la segona sèrie de la BIBLIOTECA GENTIL.

UNA pesseta per tot arreu.

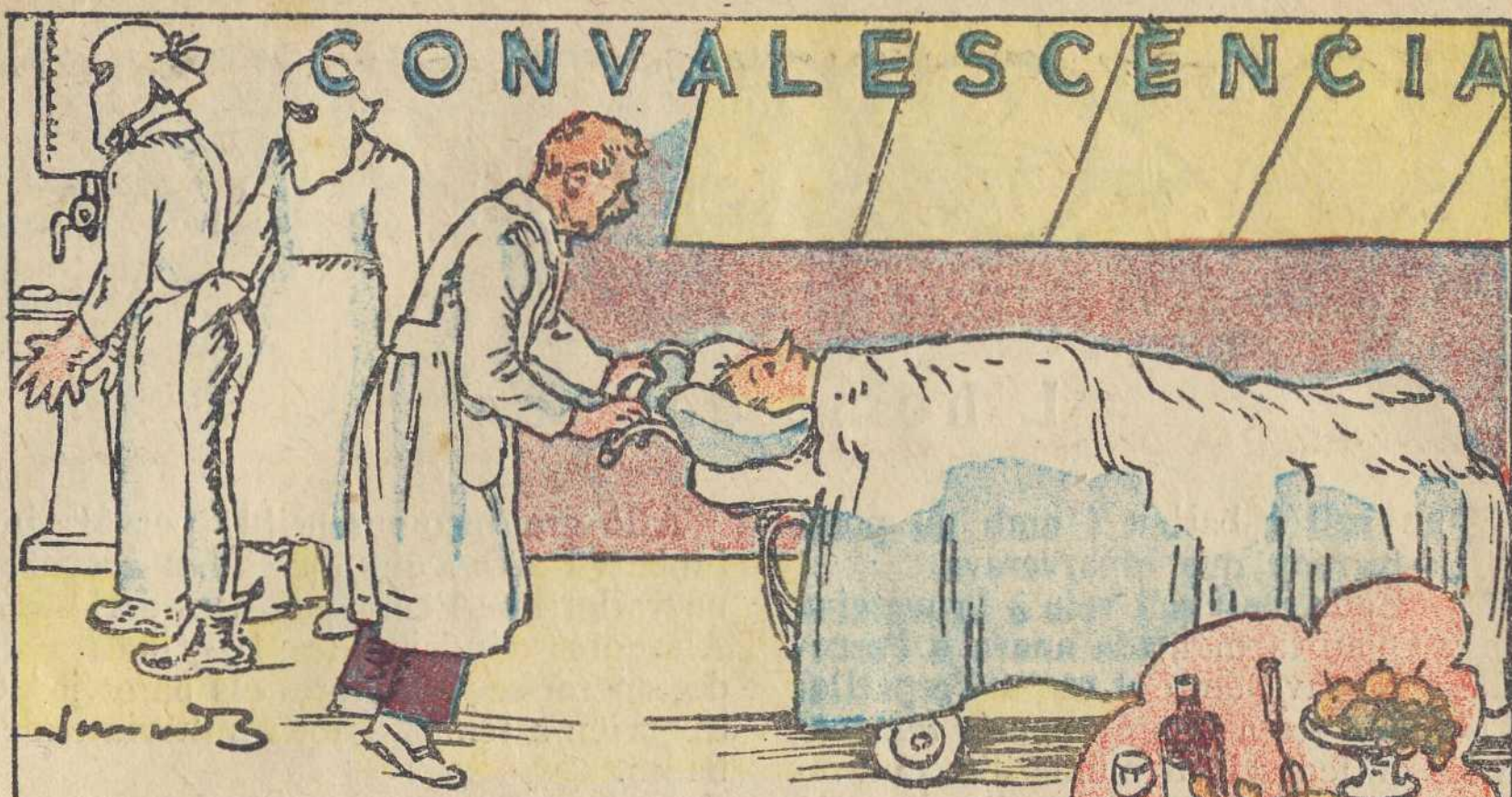

—Però, home de Déu: qui us feia robar al vostre veí la carretada de fems!...
—La gana, senyor advocat; la gana!

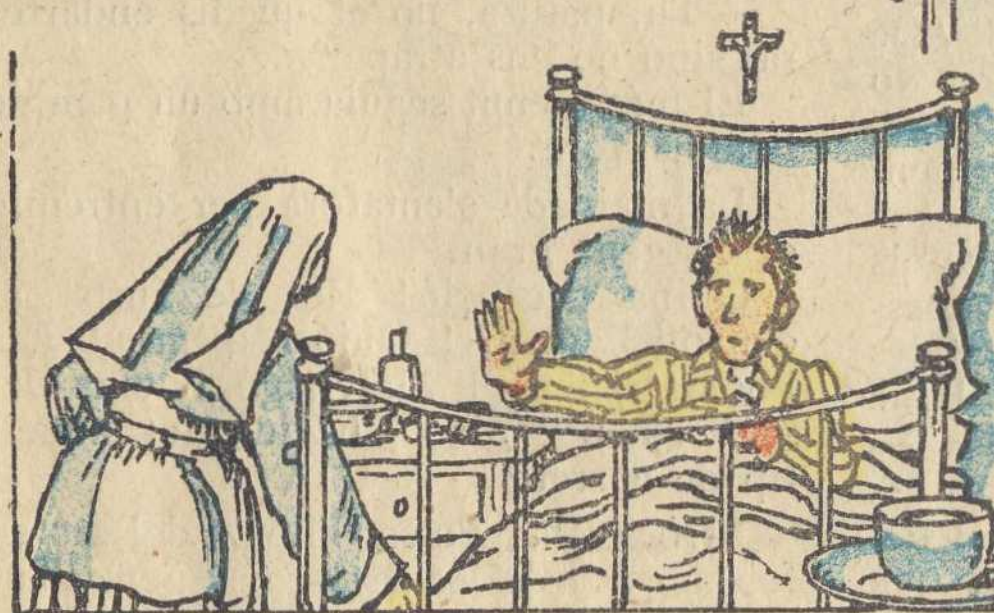

Totes les mamàs
COMPREN ELS GÉNERES DE PUNT PER ALS
SEUS NENS I NENES A LA
Casa VILARDELL

Via Laietana, 49; Hospital, 36 i 38, i Sucursals

Imagineu que a un home li han fet una operació difícil. Ha patit molt del mal en sí, del cloroform i de les cures que han de fer-li de tant en tant. Imagineu que de tot se'n surt—que ja és molt imaginar—i que passa al període de la convalescència. Si el pacient és de vida, experimenta una nova tortura: la de la gana. Sotmès, per precaució a severes dietes, el pensament del malalt es complau i tortura alhora amb el record de pollastres rostits i altres suculències interdictes. Com que la convalescència equival a renéixer o néixer de nou, els que s'hi troben vénen a ésser com criatures de bolquers amb rebequeries i tot. Sé d'un malaurat que quan li deien que li portarien

«caldo», deia que no! que no! i que no! amb grans espeternecs... I és que el pobre home tenia una gana que l'aixecava, i havia sentit a dir que: «a qui no vol caldo, li'n donen tres tasses»!

L'home del sac

ERA vell i barbut i amb un posat ferreny que esparverava.

Cada matí se'l veia a la mateixa hora. Quan la mainada anava a l'escola, ell passava amb el sac a l'espatlla.

No deia res a ningú; només remenava les galledes i els munts d'escombraries que trobava, per tal d'endur-se'n el paperam.

Després el devia vendre a algun drapaire, i del que en treia en devia viure.

Els infants se'l miraven amb basarda. Es que a judicar pel seu rostre, aquell home no podia ésser cap bona persona.

I després, el sac. El sac li acabava de donar un aspecte d'home terriblement misteriós.

Per a tota la mainada era «l'home del sac», que és com dir «l'home de la por».

—Mireu-lo, ja ve!

—Calla, que si et sentia...

—¿Que potser em faria alguna cosa?

—Tu diràs! Per això porta el sac.

—Anem, anem, doncs!

I allargaven el pas, tot esguardant-lo de cua d'ull.

També era badar massa, allò! ¿De què servien la policia i els civils? ¿No són per agafar la mala gent? Doncs, ¿per què deixaven córrer lliurement l'home del sac?

Oh, i el més estrany encara, que els pares dels infants no se'n preocupessin! Després que els havien contat les mil i una malifetes de l'home del sac —sempre malifetes contra la mainada— ara que el podrien enxampar quan estava enfeinat remenant alguna galleda, ara no li deien res i consentien que deambulés a gratcient.

Allò era incomprendible per als infants. ¿I si un dia aquell home agafés un vailet i se l'endugués dintre el sac? Aleshores vindrien les llàgrimes i el desesperar-se. Aleshores els pares ja no hi serien a temps, i tot resultaria ende-bades.

* * *

Un matí, la mainada, en embocar el carrer de l'escola, veieren una colla de persones que parlaven animosament, aturades a l'ampla voravia.

Una desgràcia, potser? Algun atropellament? ¿Algun intent de furt?

No es podia tractar d'altra cosa.

Els infants, encuriósits de mena, s'apressaren per arribar-hi. Mai no havien vist cap lladre de la vora, ni havien assistit a cap desgràcia d'aquelles que fan posar els pèls de punta.

—Correm! Correm!—es van dir.

—Potser encara no hi ha anat el cotxe de l'ambulància.

—Si és un lladre, encara el deuen tenir agafat, perquè no es veu cap civil.

—Tu, patufa, no et quedis endarrerat, sinó no ens atraparàs.

El més menut seguia amb un pam de llengua fora.

La mainada s'entaforà per entremig de la gent gran.

Quina decepció! Res de furts, ni d'atropellaments! Quina «pega»! Era l'home del sac! Malviatge l'home del sac! ¿I per això s'havien fet aquell tip de córrer?

Però, calla! Potser l'home del sac en feia alguna de les seves, i la gent l'havia enxampat.

I la mainada escoltà atentament

L'home parlava:

—Ja us ho diré com ha estat. Jo passava, com cada dia, amb el sac. En arribar allí al passatge, vora d'una pila d'escombraries, he vist un munt de papers. He pensat: «Bona! Això et vindrà de primera! Avui sí que ompliràs aviat el sac!» M'hi he atansat, agafo els papers i trobo que pesaven molt. «Ací dins hi ha alguna cosa!», he dit jo. Ho destapo i hi trobo aquesta criatura adormida. L'havien abandonat, pobre angelet!

I l'home mostrava un infantó de molt pocs dies.

No cal dir les exclamacions de la gent.

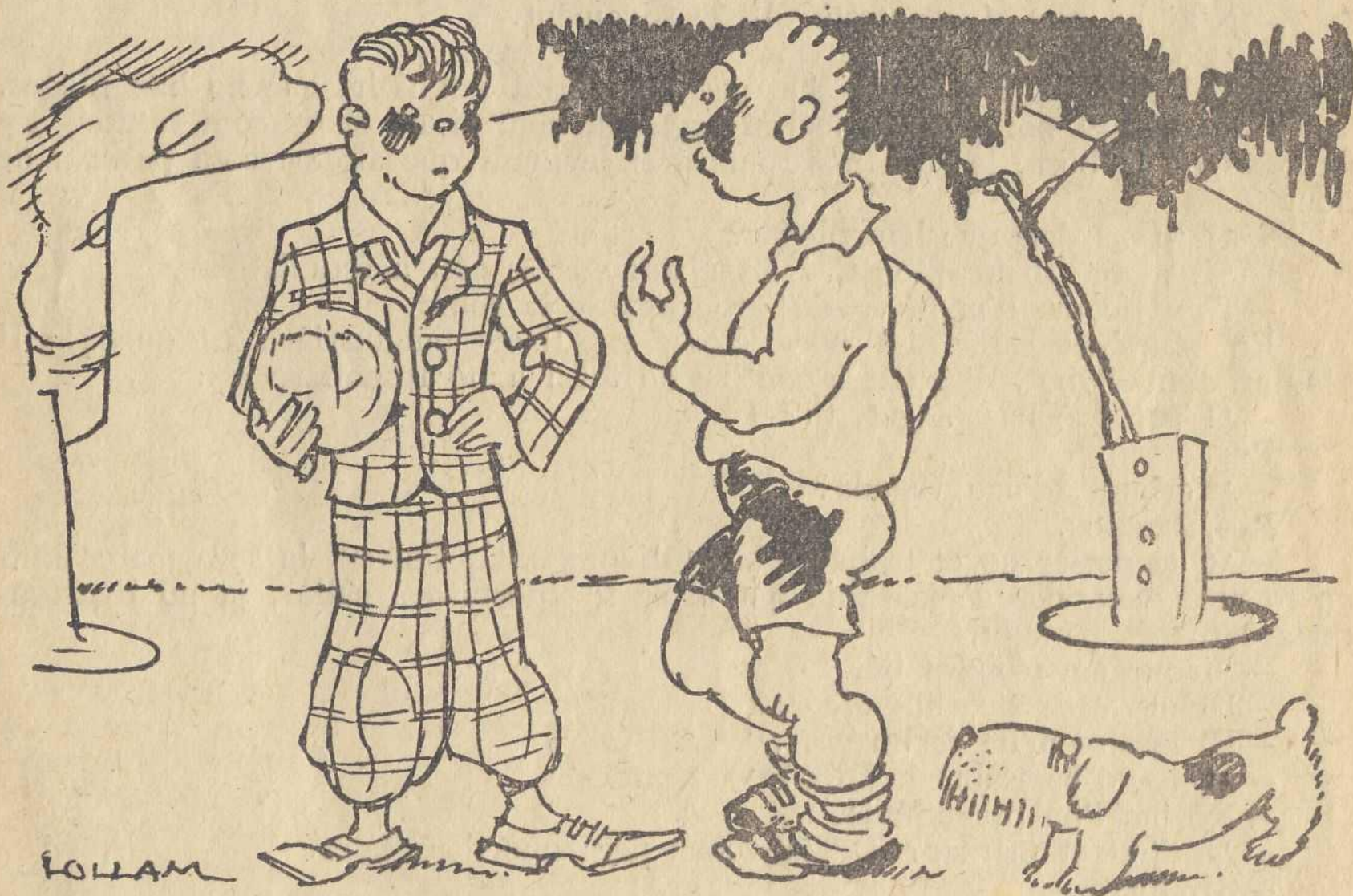
—Me'n vaig corrents a portar-lo a la Borderia, pobrissó! Que no fos cas que se'm morís pel camí.

I l'home s'obrí pas amb la criatureta als braços, i s'allunyà carrer enllà.

La mainada l'esguardava amb els ulls plens d'admiració i de simpatia. L'home del sac era un bon home. I allò que en contaven els pares, doncs?

Devia ésser un altre home del sac.

R. BIR

—El meu oncle em va regalar un timbal, però ja el tinc tot rebentat.

—¿I t'ha pegat el teu pare?

—No; m'ha donat una pesseta.

Àgines viscudes

L'animeta ignorada

ELL, que, de costum, tornava d'estudi saltant i ballant, i entrava a casa com un cop de vent, demanant el berenar, aquell dia no semblava pas el mateix. Entrà, com qui diu, arrossegant els peus, tot moix, mirant de reüll, i amb un posat d'ocell mullat que només calia veure'l per a endevinar que n'hi passava alguna de molt crespa.

De més a més, va arribar molt d'hora, a mitja tarda, quan encara el sol era molt alt.

La seva mare, que s'estava vora l'hortet del darrera, sargint unes calces, es quedà tota parada de veure'l arribar tan aviat, i més parada encara, en adonar-se del posat que feia.

—¿D'on véns en aquesta hora?—li demanà, alarmada.

En Martinet respongué tot sorrut:

—D'estudi.

—¿Ja heu plegat en aquesta hora?

—N'hi ha que sí—contestà ell, evasivament.

—¿Com vols dir?

—Vull dir això: que n'hi ha que han plegat i n'hi ha que no han plegat.

Com que el noi parlava tot engargussat, com si no sabés com treure'l les paraules de la boca, la seva mare anava endevinant que alguna cosa passava de nou.

—¿I tu ets dels que han plegat?

—Sí, mare. Jo he plegat, i els altres encara són a estudi.

—T'explicaràs d'una vegada!—s'exasperà la mare.

En Martinet callà. La boca closa, els llavis emmurriats, es quedà allí plantat, fent el bot, disposat a sentir-s'ho tot i a no respondre res.

—¿I per què has plegat, tu?

Res.

—¿Parlaràs, d'una vegada?

Res, tampoc.

—¿Que potser no et trobaves bé?—li preguntà, llavors, la seva mare, amb un to més suau, perquè ja sabia que si se li entestava a callar, ja no li arrencaria cap més paraula.

—Sí que em trobava bé.

—Doncs, ¿per què has plegat?

—El mestre m'ha fet marxar.

—¿Que no has sabut la lliçó?

—No me l'ha preguntada.

—¿I t'ha fet marxar? De tan bona peça que deus ésser.

—Sí, mare.

—¿T'has barallat amb algú?

En Martinet callà.

—Ja ho endevino. T'has tornat a pegar amb algun company.

—No li he pegat pas. Li he tirat un llibre pel cap, però li he tocat el nas i n'ha rajat sang.

—I encara goses dir-ho!

—Es que ell ha començat. M'ha dit «cap de tinya».

Això de «cap de tinya» era l'ofensa més greu que podien inferir-li a en Martinet. Per efecte de caigudes o pedrades, o pel que fos, perquè en Martinet havia estat sempre més entremaliat que tothom, presentava en el seu cap, rodó com una síndria, dues clapes pelades, on el cabell no hi creixia mai.

Aquesta tara feia que els xicots n'hi diguessin de totes, a canvi de fugir de seguida del seu encalç, perquè en Martinet era un impulsiu de marca, i no es quedava mai sense tornar-s'hi.

No era pas la primera vegada que, per aquesta causa, hi havia hagut balles a classe. I va ésser per això mateix que el mestre, tip de tant desordre, havia acabat per expulsar-lo d'estudi, amb l'ordre de què no s'hi tornés a presentar mai més, aprofitant-se del fet que, en aquesta última batussa, hi havia hagut efusió de sang i tot.

—¿T'ha tret d'estudi, doncs?

—Sí, mare. I m'ha dit que no hi tornés mai més. Però, quan tornaré a veure en Jaume, me les pagarà totes. Ja que li he espatllat el nas, ara li faré un cap nou.

—Martinet! Te'n guardaràs prou—l'amenaçà la seva mare, que el creia molt capaç de complir el què prometia—. No has d'ésser rancuniós, ¿ho sents?

—M'ha dit «cap de tinya».

—I tu, ¿què li havies dit abans?

—Jo només l'havia pessigat.

—Ah, ¿ho veus?

—Sí, però jo l'he pessigat perquè sempre em diu el mateix.

—Està bé. Prou parlar! Et quedaràs sense berenar. I, quan arribarà el teu pare, amaneix-te.

Prou que ho sabia en Martinet que calia amanir-se. El seu pare, justament, era home de poques paraules, però com a bon forjador que era, tenia una mà que es feia sentir on fos que caigués.

Enllestida aquesta primera part, en Martinet va campar-se-la cap a fora.

Les tardes ja eren llargues, i el carrer mig per urbanitzar, on vivien, oferia a en Martinet ample camp per a esplaiar-se.

Això passava per allà els encontorns de Sant Martí, en el suburbi. La casa on en Martinet i la seva família vivien, formava part d'un rengle de casetes d'aquestes que en diuen barates, edificades en uns terrenys que, encara no feia quatre dies, eren només que camps i horts.

En Martinet sortí al carrer. Els seus germanets terrejaven al peu de la vorera. A la casa del costat, la Roseta s'havia tret una cadira al dintell de la porta, per a fer puntes al coixí.

Per no haver de passar la vergonya de dir-li que l'havien tret d'estudi i que la seva mare l'havia deixat sense berenar, en Martinet s'escorregué cap al darrera de les cases per veure si trobava companys per jugar.

Però com que tots els xicots del veïnat eren encara a estudi, no trobà ningú.

Llavors es va asseure en un marge, i s'adonà de què tenia gana. La gana, ja ho diuen, és una mala consellera. En Martinet no tenia més que pensaments de venjança que li enterbolien el cap i l'esperit.

El noi que l'havia motejat, i al qual ell havia tirat un llibre, era el noi de la quarta casa del mateix rengle de la seva. No li mancava, doncs, ocasió de trobar-lo i de fer-li pagar cares les penes que, per culpa d'ell, estava passant.

La seva mare li havia dit que no calia ésser rancuniós. Era una advertència que se l'havia sentit fer tan sovint que ja se la sabia de memòria. A còpia de sentir-se dir a tothora que era dolent i rancuniós, el noi va acabar per estar segur de què era així, i era com un títol que li donava personalitat, de la mateixa manera que les clapes del cap el distingien d'entre els altres.

Li semblava, doncs, complir amb ell mateix fent-se propòsits de venjança, revoltant-se contra tots els que no eren titllats de rancuniosos però que el crivellaven amb burles i sobrenoms, i es mofaven dels dos xiribecs pelats que duia a la closca.

Si almenys pogués berenar! La gana li ennegria encara més els pensaments i li esmolava els instints. Sense menjar, sense companys per jugar, la fam i la solitud no feien més que enardir-li el cervell. Les orenetes i els falziots volaven damunt seu, xisclaven alegrement, mentre que ell es veia allà, arreconat, abandonat de tothom. Un xicot l'havia injuriat i ningú no tenia un blasme per a ell. El mestre, en comptes de castigar-lo, l'havia deixat tranquil, més encara, s'havia alçat amatent per auxiliar-lo, per a fer-li ensumar aigua fresca per tal d'estroncar-li la sang, mentre que a ell, a en Martinet, l'havia expulsat, l'havia llançat d'estudi, irat, indignat, segur de què acomplia un acte de justícia.

I en arribant a casa, la mare l'havia deixat sense berenar; i, ara, arribaria el pare i l'apallissaria sense mirament. I si explicava a la Carmeta, la noia del costat de casa seva, el què havia passat, prou que ho sabia, tot serien llàstimes per a en Lluïset, que havia rebut el cop de llibre al nas, i per a ell, només que dicteris i paraules dures com rancuniós, dolent, venjatiu, mal-cor.

Qui sap l'estona que s'hi va estar en Martinet assegut en aquell marge, acompanyat dels seus pensaments. Una por de tornar a casa i de trobar-hi el seu pare, el mantenia allí, sense gosar moure-se'n.

Fins que, ja vesprejava, un crit de la seva mare el va fer bellugar:

—Martinet!

Amb més ganes de recular que d'avançar, el noi s'encaminà cap a casa seva.

Encara no hi havia arribat que ja va veure el seu pare, alt i gros, més alt i més gros que no li havia mai semblat, que s'estava vora la porta esperant-lo, segurament.

En Martinet s'anà atansant, amb precaució. Instintivament, les mans se li en anaven a tapar-se la cara per estalviar-se la primera plantofada.

—¿Què diu, que t'han tret d'estudi?—li digué, amenaçador, els ulls més durs que l'acer.

—Sí, pare—va respondre ell, tot arrupint-se i decantant-se per a parar el cop.

D'una grapada el seu pare l'agafà per l'espatlla, i el va fer entrar a la casa d'una empenta.

Ell seguí al seu darrera.

—No acabarem mai amb tu, doncs?—li cridà, tornant-lo a arreplegar i sotraquejant-lo barroerament.

I com que l'home, ja ho hem dit, tenia poques paraules, li deixà caure la mà pesanta al damunt, sense cap mirament.

En Martinet no tractà de fugir. Amb les dues mans emparant-se, ara la cara, ara el clatell, rebia les plantofades amb la resignació del què ja sap que li és degut, i no té més remei que aguantar fins que el pare es cansi.

Amb una altra empenta se'l va treure del davant.

—Au, vés-te'n a dormir, sense sopar, mala raça!

El noi es refugià dins de la seva cambra. Es despullà silenciosament, fent

tots els esforços del món perquè les llàgrimes amargants que li inundaven el cor no li arribessin als ulls.

Des de la seva cambra sentia el soroll dels coberts i dels plats, l'enraonament dels seus pares, ben escàs, l'olor de les mongetes i del bacallà amb samfaina, tant que li agradava!

—«Ja me les pagarà totes aquell murri de Lluïset!»

Amb aquest pensament acabà per adormir-se.

L'endemà, sense l'obligació d'anar a escola, li semblà que seria feliç.

Però no va ésser pas així. La mare, havia anat a veure el mestre i entre tant li encomanà, amb la veu molt irada i una mala cara que el deixà tot consternat, que tingués compte dels germanets, que passegés a coll el més menut, que donés una mirada al foc perquè no s'apagués.

La mare tornà de l'escola més enutjada que abans. El mestre s'havia negat a tornar a admetre en Martinet. Ell, segons el mestre, era l'esca de les raons. Sempre hi havia cops i baralles a causa d'ell. Era un turbulent, un rancuniós, un mal company, un noi dolent que només els donaria que disgustos.

Bé prou que ella s'ho temia; massa que ja ho veia venir.

En arribar a casa seva es trobà que, en Martinet, entretingut a jugar amb la canalla, distret fent saltar el menut al braç, cosa que feia prorrompre el petit en rialles, havia deixat apagar el foc

La mare alterada que ja venia, s'irrità en gran manera. Els crits i els dicteris van ploure sobre el noi distret.

—M'has de matar a disgustos! El mestre no et vol, per dolent. ¿Què en farem de tu?

Valga que, tot escridassant-lo, la mare acabà per dir-li:

—Com que has deixat apagar el foc, et quedaràs sense sopa. Vés, llesca't tu mateix el pa i posa-t'hi un raig d'oli. Per un noi com tu ets, ja hi ha prou esmoizar!

Amb la gana que tenia, el càstig li semblà glòria. Va anar a l'armari reconer del menjador i es va tallar un parell de llesques que si li queien al peu l'haurien fet coix. Després, se les amaní amb oli i sal i un puntet de vinagre, que era com a ell li agradava, i es posà a menjar amb un delit que els ulls se li enaiguaven.

La gana satisfeta, en Martinet va sentir que els seus propòsits del dia abans s'afeblien, que les negrors se li aclarien, que el seu afany de venjança s'aminava.

Però, com que ell sabia que era rancuniós de mena, no es va voler desdir de res. La negativa del mestre a tornar a admetre'l, era una cosa que acabà d'obligar-lo. La culpa era de tots; i, quan trobaria un noi de l'escola ho pagaria car. Sobretot, quan atraparia el veí, en Lluís, ja s'ho trobaria.

—¿Què en farem de tu?—anava repetint, entre tant la mare, tot ventant ràpidament el nou foc que li havia calgut encendre—. Seràs un ase tota la vida! Ens has de fer avergonyir a tots!

N'hi ha de pares i de mares, que quan han etzibat unes quantes diatribes així, ja creuen haver complert llur deure. Ells ja han avisat, ells ja han predicat. Tantes escoles de fills com es van fent, i que no n'hi hagi una de pares!

Aquests crits eren per als instints d'en Martinet com el ventall per a les brases del foc. En comptes d'apagar-lo, l'encenien.

La idea de prendre venjança, de castigar amb mà dura el què havia estat el causant de tot, va arribar a ésser una obsessió per a en Martinet. És cert que ja se n'havia endut la seva paga amb el cop de llibre en el nas, però això havia estat per quedar en paus amb el «cap de tinya» que li havia dit. Ara calia que pagués totes les conseqüències que d'aquell fet s'havien derivat.

Una tarda, l'anà a esperar, a l'hora de sortir d'estudi, en un paratge solitari, darrera de la fàbrica de midó, i allí li faria la llei.

En Lluïset hi passaria desprevingut, ell se li tiraria al damunt i l'apallissaria.

Tot veient-lo venir, amagat en un contrafort de la fàbrica, en Martinet sentí que així, a sang freda, no era tan terrible com ell mateix havia acabat per creure. Només que li diguessin «cap de tinya» ja estava encès com un grapat de pólvora i hauria estat capaç de fer-s'hi a mossegades. Si algú el turmentava o l'escometia, no hi havia ningú més ferotge que ell; però, així, fredament, ja veia que la impetuositat l'abandonava i que per més que els propòsits hi eren, no aconseguia abrandar-se.

Això, a ell, li semblà covardia. La fama que tenia de dolent i d'agressiu l'obligava a tirar al dret, i si no es sentia gaire ben disposat per a fer-ho, era que li mancava coratge.

Però en Lluïset s'acostava. Era un noi, si fa no fa, de la mateixa alçada i corpulència d'ell, però més fàcil de paraula que en Martinet, sabia més de discutir que de lluitar. Al revés d'ell, que, semblantment al seu pare, no tenia gaires paraules i aquesta mateixa manca de recursos de defensa o d'atac l'impellia a l'acció.

Tan bon punt en Lluïset hagué entrat en la mena de passatge que formava els darreres de la fàbrica, amb un mur de tanca d'un magatzem, en Martinet li sortí al pas.

En Lluïset, en veure'l, es quedà més blanc que la calç d'emblanquinar. Va fer un moviment instintiu per tornar enrera, però en Martinet, d'un salt, li tancà el pas.

—Ara me les pagaràs totes!—li va dir, cloent els punys i prenent una actitud combativa de boxador.

L'altre, espantat, no va fer ni un moviment per defensar-se. No havent-hi testimonis que els poguessin enardir amb llur presència, ni l'un ni l'altre no sentien aquell estímul que convidava al combat.

A manca d'això, en Martinet, cercava a enardir-se ell mateix.

—Per culpa teva m'han tret d'estudi, saps. Per culpa teva el pare em va pegar, i em van deixar sense berenar i sense sopar!...

Tot dient això anava avençant, el coll estirat, els punys closos. A cada passa que ell feia endavant, en Lluïset la feia endarrera, veient venir el moment que se li tiraria al damunt i l'atiparia de cops de puny.

Així, avençant l'un i retrocedint l'altre, en Lluïset es va trobar com qui diu clos en el recó que formava el contrafort amb la paret de la fàbrica.

Quan ell es va veure així, acorralat, sense esperança de trobar sortida, el pànic el va dominar de tal manera, que només perquè va ensopegar amb el taló contra un roc que hi havia allí entre l'herba, es va quedar ajupit sense coratge ni forces per alçar-se.

En Martinet va fer una altra passa envers ell.

—Ara, ara me les pagaràs totes.

I quan anava ja a descarregar-li el primer cop de puny, es trobà que en Lluïset allargava les mans obertes i arrupia el cap per parar el cop, tot suplicant, mig plorós, amb aquella veu de desenterrat que feia:

—No, Martinet, no em peguis!

En Martinet no s'ho va fer dir dues vegades. Es mirà el seu adversari i experimentà una sensació de llàstima més que no pas de rancúnia. Tanmateix, encara provà d'excitar-se retreient les penes que ell havia passat.

—Per tu em va tocar el rebre. Per culpa teva m'han tret de l'escola. Per 'mor de tu, vaig passar gana; ni berenar, ni sopar...

Els ulls esverats d'en Lluïset se'l van mirar llastimosament.

—No em peguis, Martinet—li demanà—. Dius de berenar i de sopar, i jo mai no bereno, i molts dies ni sopo tampoc...

En Martinet es quedà mirant-se'l.

—¿També et castiga així el teu pare?—li va preguntar, encara amb els punys closos, però sense cap ganes d'utilitzar-los.

—¿Què no saps que no en tinc de pare? Es que hi ha dies que la mare no guanya res, i quan no guanya res, no tenim ni per comprar pa. Qui fos com tu, Martinet, que tens pare, i mai no et falta res!

Durant uns moments en Martinet es trobà que no sabia què fer ni què dir. Totes les seves ires estaven amansides.

—Au, aixeca't!—li va dir, amb la veu forta, per no deixar endevinar el seu eterniment.

I una mica avergonyit de la seva feblesa, quasi decebut d'ell mateix que, creient-se tan dolent i tan rancuniós com li deien, li semblava una claudicació vergonyosa el què estava fent, o millor, el què estava deixant de fer, li va dir:

—Vés, vés, covard! No et vull pegar perquè... No ho sé perquè. Però, no

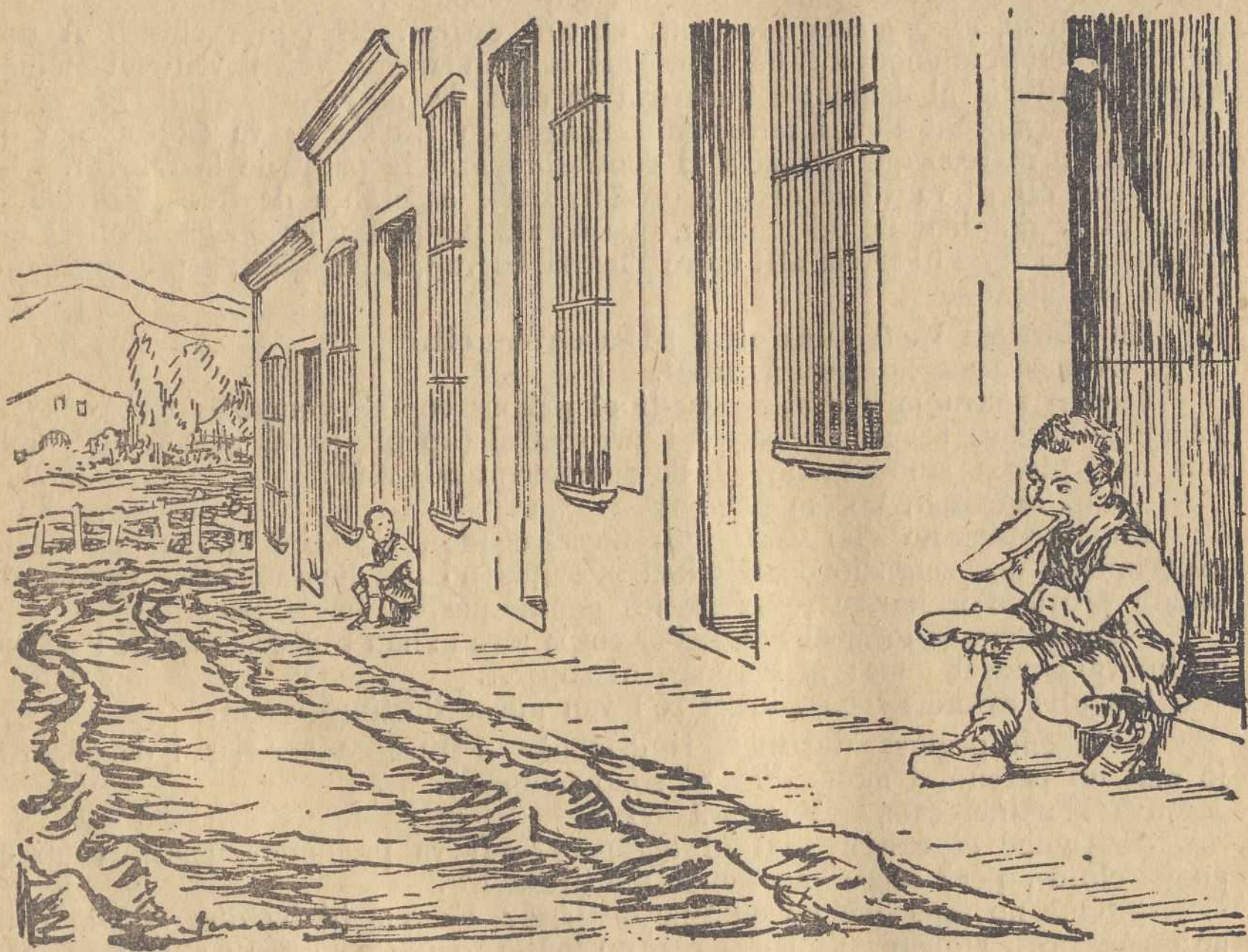
cal que em miris mai més la cara. Amb tu, renyits per sempre, per sempre, ¿ho sents?

I sense esperar que en Lluïset li respongués, girà esquena i se n'anà.

D'aquell dia ençà, cada vegada, quan berenava, li venia al pensament el que en Lluïset li havia dit, que ell no berenava mai, i que, molts dies, ni sopava tampoc.

No pot dir-se que fos un sentiment d'autèntica compassió el que en Martinet experimentava amb aquest pensament. Potser, el que feia, era que tot pensant en això, les llesques que ell mateix es tallava li semblaven més saboroses, sobretot, si feia per recordar la gana que va passar aquell dia que la seva mare el va deixar sense berenar.

Succeí, però, que una tarda, mentre ell es regalava, assegut al pedrís de la seva porta, menjant el seu pa amb oli, s'adonà de sobte que, unes passes més

enllà, en Lluïset se l'estava contemplant, amb uns ulls tan cobejosos, tan tristos, tan afamats, que quasi va sentir angúnia del seu propi goig.

Perquè el noi no se'l mirés, en Martinet es va alçar i es posà a passejar-se amunt i avall per la vorera. Però en Lluïset, que de moment va fer el distret, no en podia treure els ulls d'aquell pa sucós i apetitós que en Martinet devorava amb tanta delícia.

Sense voler-lo mirar, en Martinet es donava compte de com l'altre el seguia amb la mirada, de com amb els ulls semblava perseguir la llesca en la

seva trajectòria, de la mà a la boca, amb un enaiguament i una cobejança que feia pietat.

En Martinet no havia oblidat com és de turmentosa la fam, com es pateix quan no pots menjar i tens gana...

Es mirà el berenar que tenia a la mà. N'hi havia encara un bocinet i una llesca sencera. El que ell va sentir en aquell moment, la mena de sotrac piadós que va commoure la seva animeta ignorada, ell que ho podria saber ni s'ho explicava. Només sentí que la voluntat li guiava les passes cap al lloc on es trobava en Lluïset, que era al davant de casa seva.

—«Potser me'n demanarà i li'n donaré»—va pensar, tot anant-hi.

Però, en Lluïset, tot just el va veure venir, s'amagà esporuguit dins de l'entrada.

Llavors, en Martinet, ho aprofità per deixar la llesca sencera en el replà de la finestra que hi havia al costat de la porta, i, mateix que si acabés de cometre una mala acció, se'n tornà vorera avall.

Abans d'arribar a casa seva, sentí que el cridaven:

—Pst, pst! Martinet!

Va estar a punt de no girar-se; però com que l'altre insistia, no pogué fer altrament.

—¿Què vols, tu? ¿Què crides? ¿No estem renyits?—li va dir, tot aspre.

En Lluïset avençava cap a ell, amb la llesca a la mà.

—Es que... Mira. T'has deixat aquest pa, allí, a la finestra.

—¿Qui, jo? Au, vés, vés, que estem renyits!—li respongué en Martinet, tot seguint el seu camí.

Però en Lluïset el seguia.

—Et dic que te l'has deixat allí, que és teu.

Però en Martinet encara apressava el pas.

Res no hi valia. En Lluïset encara l'anava seguint.

—Es teu aquest pa. Te l'has deixat a la finestra.

Llavors, en Martinet, exasperat, amb veu enèrgica però baixa, com si tingués por que el poguessin sentir, es girà i li va dir:

—No siguis gamarús, home! ¿Que no ho veus que me l'he descuidat expressament?

I d'un parell de gambades arribà a casa seva i passà l'entrada.

Uns moments després, havent tret el cap per saber en Lluïset què feia, el va veure com es posava a queixalar la llesca; de primer, amb un cert compte, com si tingués por, no ben segur de si anirien a reclamar-li el pa; seguidament, amb un afany, amb un gust i un daler que deien la gana que portava endarrerida, mossegant avidiosament, la boca plena, ennuegant-se de tant d'afany amb què menjava.

La Carmeta, la noia de la casa del costat, que va sortir en aquell moment, en veure en Martinet allí, com si estigués a l'aguait, tement que no es rumiés alguna dolenteria, potser una escomesa contra el seu renyit, li va preguntar:

—¿Què estàs mirant aquí, Martinet?

I ell, distret, sense sospesar ben bé el que deia, com si s'ho digués a ell mateix, respongué:

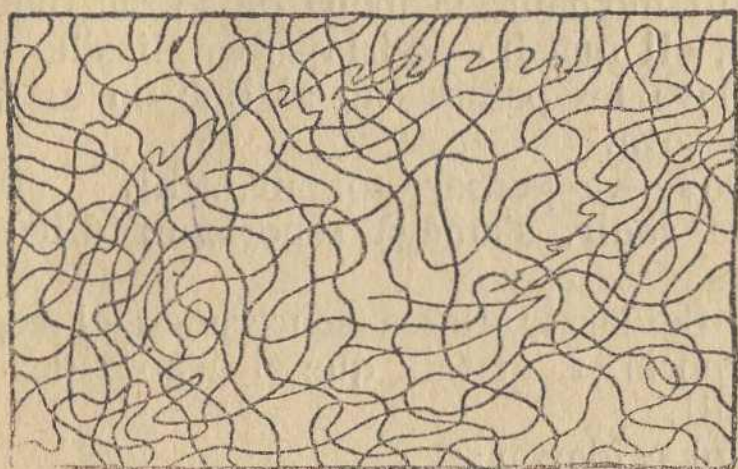
—Mirava que... Que em sembla que m'hauré de descuidar una altra llesca, amb la via que fa de menjar.

I com que la Carmeta se'l mirava sense entendre'l, ell es ficà a dintre i així no li calgué explicar res.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

LABERINT

Entre aquesta barreja de línies, cal descobrir i resseguir una silueta.

LOGOGRIFF NUMERIC

1	2	3	4	5	6	Nació europea
4	5	1	6	2		Per fumar
4	6	2	6			Part del cos
	4	3	2			Metall
		2	3			Nota musical
			5			Vocal

JOAN GONZÀLEZ

VAGA DE VOCALS

Pr.c.r. c.nv.rs.c..ns

q.. n. .ntr.n m.rm.r.c..ns

SOLUCIONSAL NUMERO PASSAT

Al jeroglífic: «Epicentre».

A la vaga de vocals:

«Qui exerciti la justícia
faci-la sense malícia».

EL FRARE

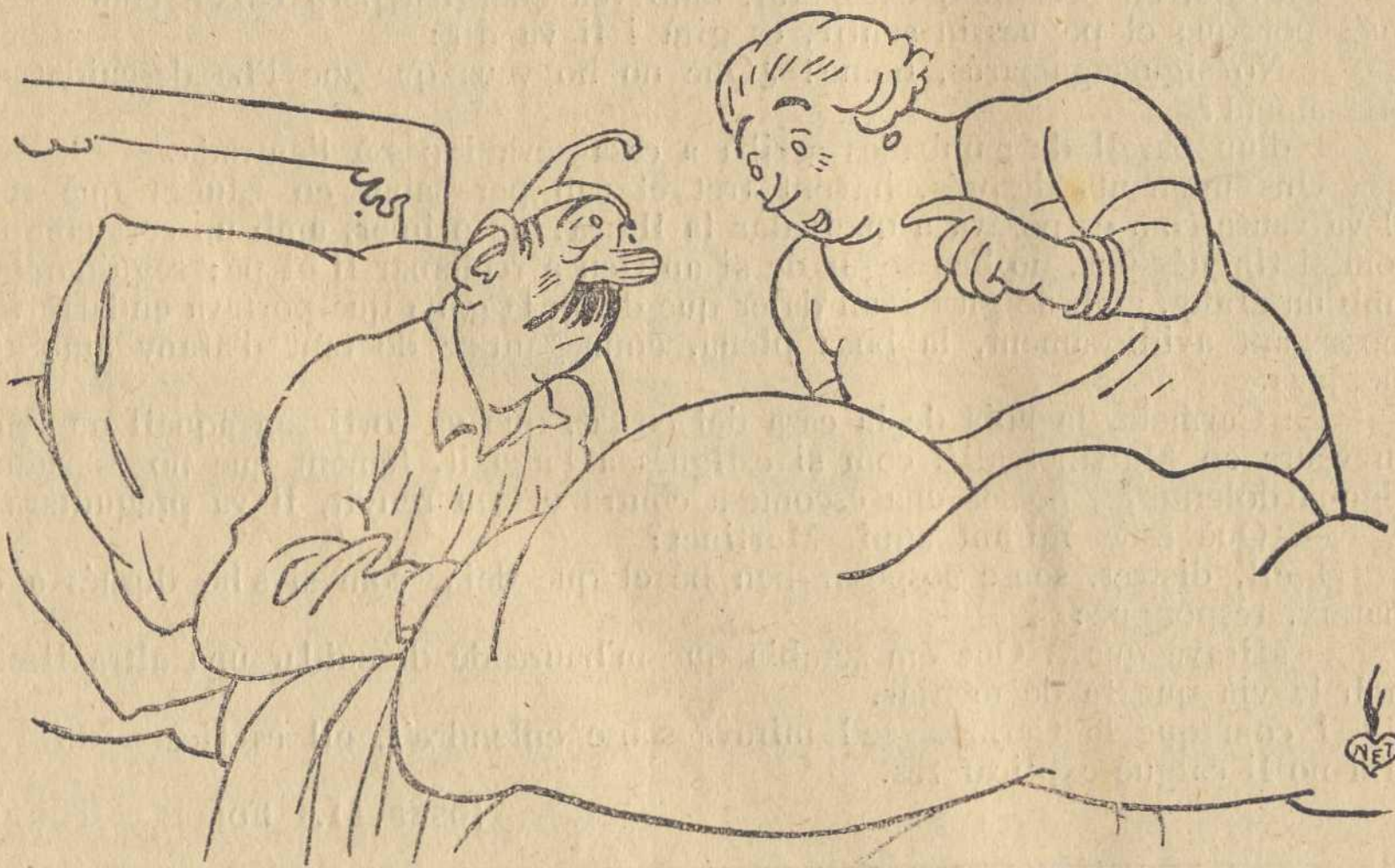
que marca el temps

Demaneu-lo a la

CLÍNICA DE BEBÉS

Tapineria, 6

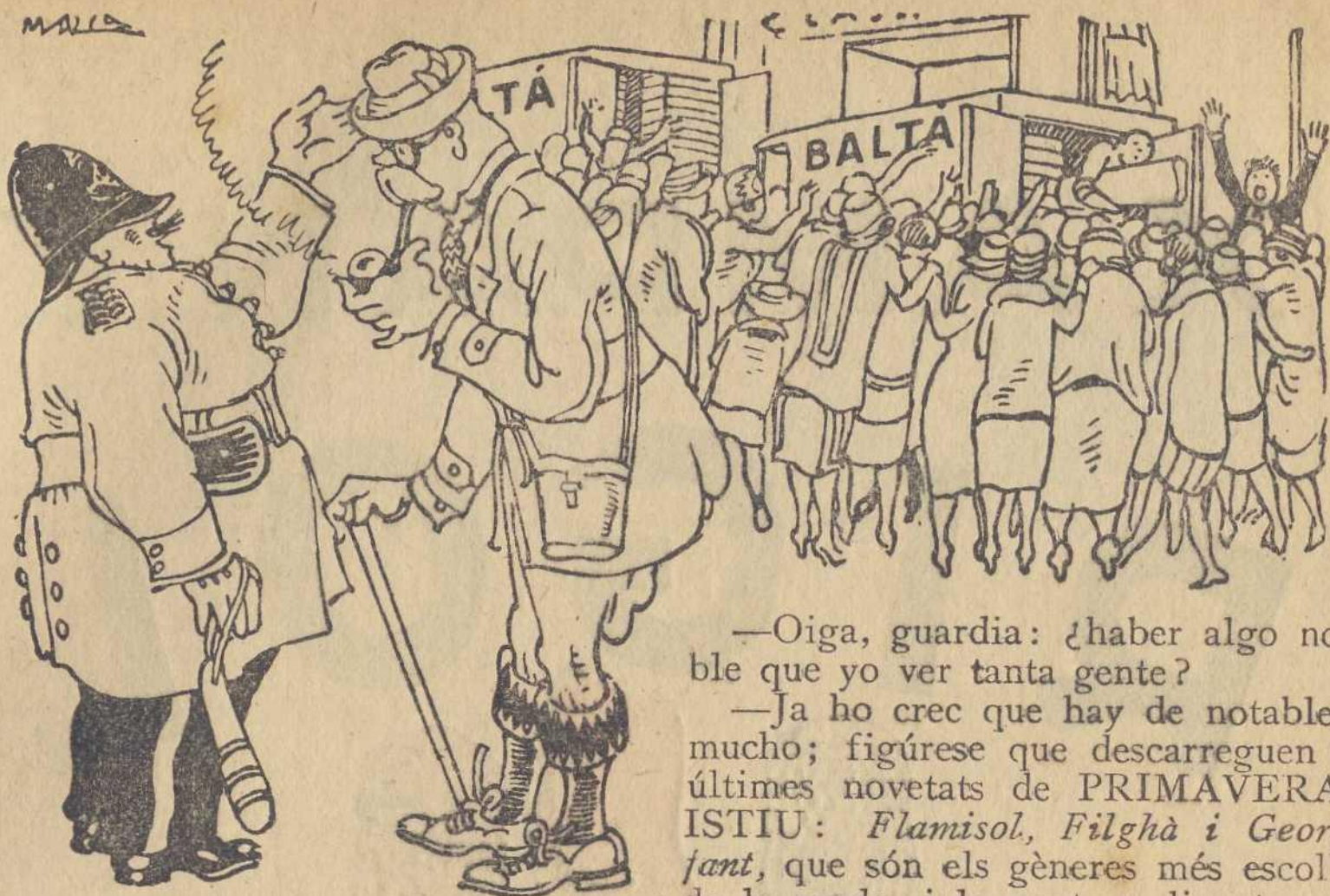
(Via Laietana)

—Ara, per suar, ¿vols prendre el te amb rom o sense rom?

—No; dóna'm rom sense te.

adquirir-los, perquè tothom sap que a la CASA BALTA és un es compra millor i més barat de Barcelona.

Casa BALTA, Banys Nous, 11, i Cecs Boqueria, 8; Tel. 19.036

CEREBRINO MANDRI

CURA EL MAL DE CAP

NEURALGIES, DOLORS NERVIOSOS O REUMATICS

MAI NO PERJUDICA

MARCA REGISTRADA

MANERA DE PRENDRE-HO

En les malalties doloroses agudes: Una culleradeta diluïda amb aigua, un, dos o tres cops el dia, amb mitja hora d'interval. *En el reumatisme febril:* Una culleradeta tres o quatre cops, repartits durant el dia. *En les afeccions doloroses cròniques:* En dejú, vuit dies de cada mes, i un o dos cops en cas de presentar-se el dolor.

Preparat per

Francesc Mandri

metge i químic farmacèutic, en el seu laboratori:

Provença, 203 -- Barcelona

XAMPANY RIGOL

CASA
FUNDADA

L'ANY
1900

Dipòsit: Casanova, 110 Tel. 70473 : Barcelona